

REWITALIZACJA ELBLĄG 2020+

**Lokalny program rewitalizacji Elbląga 2020+
część I**

Spis treści:

L.p.	Wyszczególnienie	
1	Ogólna analiza ex-post "Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Elbląga na lata 2007–2020"	3
2	Pierwsza część dokumentu "Lokalny program rewitalizacji Elbląga 2020+"	18
	- ogólna charakterystyka obecnej sytuacji na terenie miasta	18
	- nawiązanie do dokumentów strategicznych poziomu lokalnego, regionalnego, krajowego i unijnego dotyczącego rozwoju miasta i regionu	39

1. Ogólna analiza ex-post "Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Elbląga na lata 2007–2020"

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Elbląga na lata 2007–2020” (zwanym dalej LPROM) został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Elblągu Nr XXII/486/2009 w dniu 25 czerwca 2009 roku. Jest dokumentem obligatoryjnym przy składaniu wniosków aplikacyjnych Beneficjentów z Gminy Miasto Elbląg, stanowiąc podstawę do udzielenia wsparcia w ramach 4. Osi Priorytetowej: „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013.

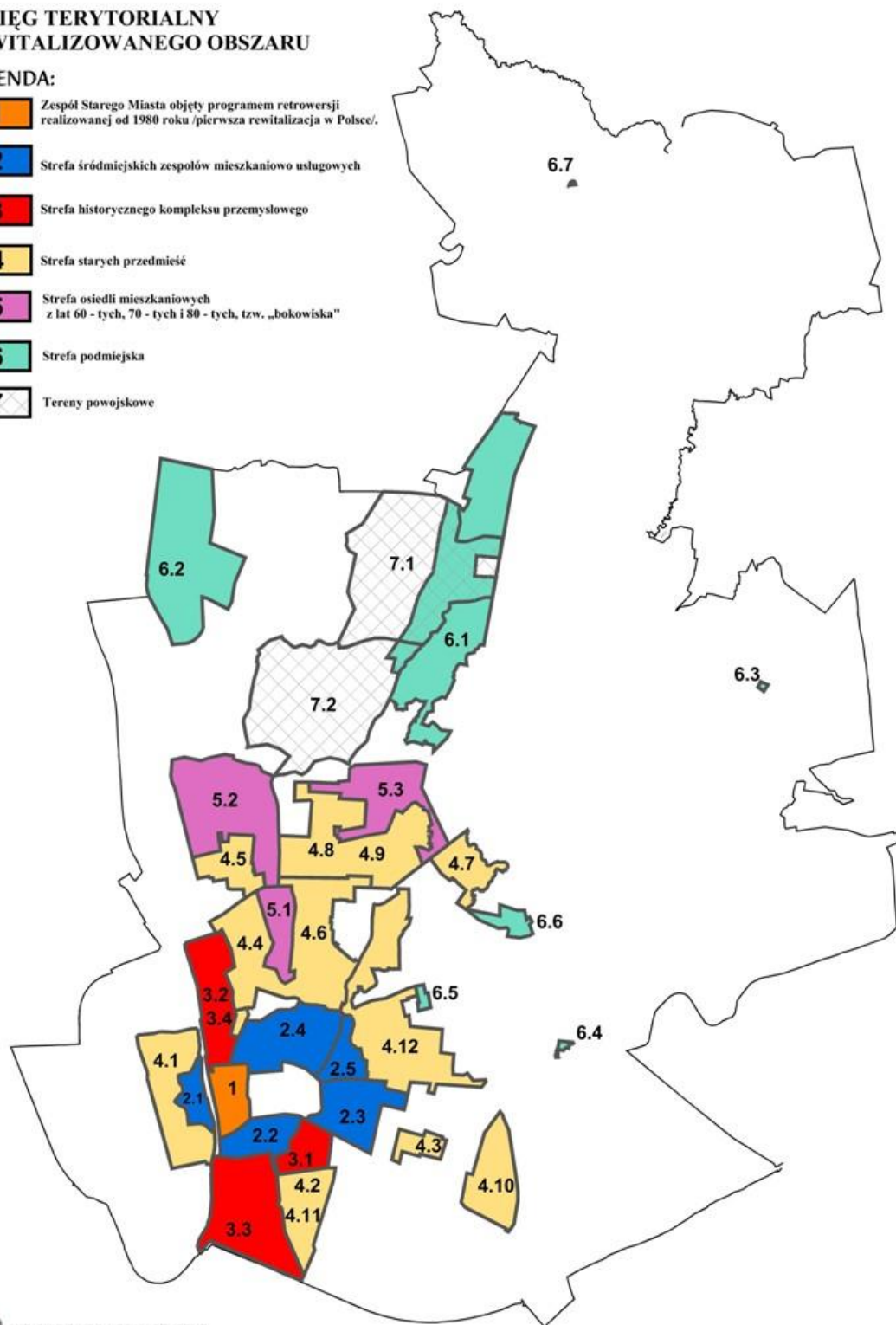
W ramach prac na LPROM dokonano wyboru obszarów przewidzianych do kompleksowej rewitalizacji w okresie perspektywicznym, tj. do roku 2020. Na ich terenie, poza degradacją zabudowy (w dużej części historycznej) i brakiem ładu przestrzennego zaobserwowano kumulację problemów społecznych.

Obszary wskazane do rewitalizacji zajmowały 1 993 ha, co stanowiło tylko około 24% powierzchni miasta, zamieszkałe przez aż 79% mieszkańców Elbląga. Powyższe wskazuje, że aż prawie 80% społeczeństwa zamieszkuje niecałe 25% powierzchni miasta. Takie proporcje ukazują zwartą i ścisłą zabudowę miejską oraz wysoki stopień zurbanizowania miasta na tym obszarze.

ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU

LEGENDA:

- 1** Zespół Starego Miasta objęty programem retrowersji realizowanej od 1980 roku /pierwsza rewitalizacja w Polsce/.
- 2** Strefa śródmiejskich zespołów mieszkaniowo usługowych
- 3** Strefa historycznego kompleksu przemysłowego
- 4** Strefa starych przedmieść
- 5** Strefa osiedli mieszkaniowych z lat 60 - tych, 70 - tych i 80 - tych, tzw. „bokowiska”
- 6** Strefa podmiejska
- 7** Tereny powojaskowe

 MIEJSKIE BIURO URBANISTYCZNE

Opracowanie: Miejskie Biuro Urbanistyczne w Elblągu

Poniższa tabela ukazuje wykaz jednostek wskazanych do rewitalizacji wg nazwy

L.p.	Nazwa
1	Zespół Starego Miasta
2	Strefa Śródmiejskich zespołów mieszkaniowo – usługowych
2.1	Wyspa Spichrzów
2.2	Dzielnica Osiek
2.3	Śródmieście – Wschód
2.4	Śródmieście – Północ
2.5	Dolina rzeki Kumieli w Parku Traugutta
3	Strefa historycznego kompleksu przemysłowego i poprzemysłowego
3.1	Obszar dawnego Zamechu przy ul. Grunwaldzkiej
3.2	Obszar dawnego Zamechu przy ul. Stoczniowej i Dolnej
3.3	Obszar dawnego EZNS nad rzeką Elbląg
3.4	Obszar poprzemysłowy
4	Strefa starych przedmieść
4.1	Rejon ul. Grochowskiej (Zawodzie)
4.2	Rejon ul. Kilińskiego – Fredry
4.3	Rejon ulicy Słowackiego – Kolejowej
4.4	Rejon ul. Browarnej – Robotniczej
4.5	Rejon ulicy Krakusa – Obrońców Pokoju
4.6	Rejon ul. Fałata – Królewieckiej – Moniuszki
4.7	Rejon ul. Częstochowskiej – Metalowców
4.8	Rejon ul. Żyrardowskiej – Suwalskiej – Szczygłej
4.9	Rejon ul. Modlińskiej – Szucha
4.10	Rejon ul. Grotgera – Rawskiej
4.11	Rejon ul. Łódzkiej – Skrzydlatej (Zatorze)
4.12	Rejon ulic: Wyżynnej – Bema – Kościuszki – Sienkiewicza – Wspólnej wraz z parkiem Dolinka, basenem odkrytym i Zespołem Zabudowań Historycznych Hotelu Młyn
5	Strefa zabudowy osiedlowej – osiedla z lat 60-tych, 70-tych i 80-tych, tzw. „blokowiska”
5.1	Osiedle Na Stoku
5.2	Osiedle Zawada
5.3	Osiedle Nad Jarem
6	Strefa podmiejska
6.1	Zespoły dworsko-parkowe Wysoczyzny Elbląskiej: Bielany, Pogórzyn, Zajazd, Dębołęka, Stary Krasny Las, Nowy Krasny Las

6.2	Zespół mieszkaniowy Rubno
6.3	Zespół mieszkaniowy dawnego SKR Dąbrowa
6.4	Zespół mieszkaniowy dawnej cegielni Dębica
6.5	Zespół dworsko-pałacowy przy ul. Chrobrego
6.6	Park Miejski „Bażantarnia” wraz z muszlą koncertową i bryłą
6.7	Kościół w Próchniku wraz z otoczeniem
7	Tereny powojkowe
7.1	Modrzewina Północ
7.2	Modrzewina Południe

Poniżej wskazano powierzchnię oraz liczbę ludności poszczególnych jednostek wskazanych do rewitalizacji w LPRM

jednostki rewitalizowane	powierzchnia (ha)	powierzchnia jako % powierzchni Elbląga	osoby zameldowane na pobyt stały i czasowy	osoby zameldowane jako % ludności Elbląga
1	27,72	0,35%	1 259	1,01%
2	182,97	2,30%	20 300	16,21%
2.1	17,06	0,21%	201	0,16%
2.2	30,07	0,38%	2855	2,28%
2.3	49,17	0,62%	6388	5,10%
2.4	66,06	0,83%	9690	7,74%
2.5	20,61	0,26%	1166	0,93%
3	170,06	2,14%	28	0,02%
3.1	23,30	0,29%	0	0,00%
3.2	53,20	0,67%	0	0,00%
3.3	89,61	1,13%	28	0,02%
3.4	3,95	0,05%	0	0,00%
4	594,95	7,48%	43 718	34,91%
4.1	62,80	0,79%	1813	1,45%
4.2, 4.11	42,14	0,53%	4028	3,22%
4.3	13,30	0,17%	1903	1,52%
4.4	52,87	0,66%	8877	7,09%
4.5	30,48	0,38%	2195	1,75%
4.6	82,10	1,03%	8826	7,05%
4.7	28,55	0,36%	892	0,71%
4.8	79,00	0,99%	5493	4,39%
4.9	33,60	0,42%	2937	2,35%
4.10	48,90	0,61%	0	0,00%
4.12	121,21	1,52%	6754	5,39%
5	200,00	2,52%	32 217	25,73%
5.1	29,00	0,36%	5366	4,28%
5.2	107,80	1,36%	15500	12,38%
5.3	63,20	0,79%	11351	9,06%
6	366,10	4,60%	1 032	0,82%
6.1	214,70	2,70%	351	0,28%

jednostki rewitalizowane	powierzchnia (ha)	powierzchnia jako % powierzchni Elbląga	osoby zameldowane na pobyt stały i czasowy	osoby zameldowane jako % ludności Elbląga
6.2	134,20	1,69%	229	0,18%
6.3	0,60	0,01%	4	0,00%
6.4	1,20	0,02%	440	0,35%
6.5	3,00	0,04%	8	0,01%
6.6	12,20	0,15%	0	0,00%
6.7	0,20	0,00%	0	0,00%
7	391,98	4,93%	0	0,00%
7.1	202,61	2,55%	0	0,00%
7.2	189,37	2,38%	0	0,00%
Suma	1 933,78	24,32%	98 554	78,69%
ELBLĄG	7 952,00	100,00%	125 236	100,00%

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Elblągu

Poza obszarami mocno zaludnionymi – typowo mieszkaniowymi (obszary 2,3 i 5), wystąpiły tereny typowo przemysłowe, powojkowe oraz wybrane małe obszary strefy podmiejskiej. Takie podejście wydaje się być prawidłowe, gdyż Program Rewitalizacji z samej definicji winien obejmować jak największą grupę społeczności lokalnej.

Jednocześnie dobór obszaru został poprzedzony analizą nw. wskaźników społeczno-gospodarczych:

- a) gęstość zaludnienia
- b) poziom ubóstwa
- c) poziom bezrobocia
- d) niestabilne trendy demograficzne
- e) poziom edukacji, braki w umiejętnościach
- f) wysoki poziom przestępczości i naruszeń prawa
- g) niski poziom aktywności gospodarczej
- h) szczególnie zniszczone otoczenie
- i) niski poziom wydajności energetycznej budynków.

Zgodnie z ww. analizą wszystkie obszary wskazane do rewitalizacji to tereny problemowe, na których występują co najmniej dwa czynniki kryzysowe dotyczące sfery społeczno-gospodarczej. Przeprowadzona ww. analiza wskaźnikowa potwierdziła, że wybrany obszar został dobrany poprawnie. Cały obszar odpowiada pojęciu "obszaru kryzysowego" w ujęciu rewitalizacyjnym.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Elbląg na etapie opracowywania był zgodny z horyzontalnymi politykami Unii Europejskiej oraz z następującymi dokumentami strategicznymi / operacyjnymi / lokalnymi:

- a) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013
- b) Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020
- c) Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2007–2013
- d) Strategia Rozwoju Elbląga 2001–2015
- e) Miejskowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Zadania planowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji były komplementarne do działań realizowanych w ramach następujących programów:

- Kompleksowy program pomocy skierowany do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Elbląga
- Kompleksowy program pomocy skierowany do emerytów i rencistów – klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Program łagodzenia problemu bezrobocia w Elblągu
- Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego „Bezpieczny Elbląg”
- Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami w Elblągu na lata 2007–2020
- Program kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie
- Program działania na rzecz osób bezdomnych w Elblągu
- Program działań podejmowanych na rzecz osób starszych „Bezpieczna Starość”
- Program budownictwa mieszkaniowego na lata 2007–2010
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Elbląga na lata 2007–2011
- Plan gospodarki odpadami dla Miasta Elbląga
- Program ochrony środowiska dla Miasta Elbląga
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Elblągu 2009–2020.

W Programie Rewitalizacji zaplanowano szereg działań inwestycyjnych (infrastrukturalnych) podzielonych na następujące grupy:

L.p.	Nazwa grupy	Ilość zaplanowanych przedsięwzięć	Planowane wydatki (w tys. PLN)
1	Działania techniczno-materialne realizowane przez Urząd Miejski w Elblągu, w tym	46	528 174,7
1a	dotyczące przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej	12	100 779,6
1b	dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i turystycznej	25	372 736,9
1c	dotyczące poprawy bezpieczeństwa	9	54 658,2
2	Działania techniczno-materialne realizowane przez beneficjentów zewnętrznych – innych niż miasto	476	392 758,0
2a	projekty dotyczące infrastruktury mieszkaniowej – Wspólnoty Mieszkaniowe	440	172 812,5
2b	projekty dotyczące infrastruktury mieszkaniowej – Spółdzielnie Mieszkaniowe	14	145 152,9
2c	projekty dot. obszarów przy budynkach Wspólnot	4	15 757,0
2d	pozostałe projekty beneficjentów zewnętrznych	18	59 035,6
	RAZEM	522	920 932,7

Łącznie na lata 2008–2013 zaplanowano 522 przedsięwzięcia inwestycyjne (infrastrukturalne) na łączną kwotę prawie 921 mln zł (planowanych wydatków).

W Programie Rewitalizacji zaplanowano ponadto następujące grupy działań nie-infrastrukturalne:

L.p.	Nazwa grupy	Ilość zaplanowanych przedsięwzięć	Planowane wydatki (w tys. PLN)
1	Działania społeczne	19	-
2	Działania społeczne i turystyczno-kulturalne realizowane przy udziale partnerów zewnętrznych – współpraca międzynarodowa i międzyregionalna	27	ok. 23 000,0
3	Działania zrealizowane i planowane do realizacji na terenie obszaru powojaskowego	5*	120 000,0

* - wskazano tylko nowe działania

Działania planowane do realizacji na obszarach zidentyfikowanych jako kryzysowe miały na celu poprawę atrakcyjności mieszkaniowej, turystycznej i inwestycyjnej Elbląga (określonego jako ośrodka miejskiego o wysokim potencjale rozwojowym i turystycznym). Ponadto wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe realizować miały inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową w celu poprawy warunków technicznych zarówno blokowisk z wielkiej płyty, jak i historycznej tkanki, która uległa postępującej dekapitalizacji. Towarzyszyć im miały prace polegające na zagospodarowaniu terenów międzyosiedlowych, w tym na poprawie bezpieczeństwa oraz na wprowadzeniu funkcji społecznych na osiedla. W Programie określono, że kompleksowość planowanych działań oraz zaangażowanie różnych podmiotów w ich realizację zapewni skuteczność procesu rewitalizacji obszarów kryzysowych Elbląga.

Ze względu na fakt, że Program Rewitalizacji jest dokumentem obligatoryjnym przy składaniu wniosków aplikacyjnych przez Beneficjentów z gminy Miasto Elbląg, stanowiącym podstawę do udzielenia wsparcia w ramach 4. Osi Priorytetowej: „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013 – analizy dokonano głównie w tym zakresie.

Zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013 definiują dosyć szczegółowo pojęcia związane z rewitalizacją:

1. Rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na obszarze zdegradowanym proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez gminę w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.
2. Lokalny Program Rewitalizacji – należy przez to rozumieć wieloletni program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju, realizowany przez różne podmioty, zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i skoordynowany przez gminę.
3. Obszar zdegradowany (rewitalizowany) – objęty programem rewitalizacji obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne

dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 str. 1) lub miejski obszar zdegradowany, obszar przemysłowy, powojenny, powstały po likwidacji państwowych gospodarstw rolnych.

Na lata 2007–2013, w ramach ww. 4 Osi Priorytetowej RPO WiM, na całe województwo zostały przeznaczone następujące kwoty:

L.p.	Nazwa	Szacunkowa kwota w EUR	Szacunkowa kwota w PLN
1	Oś priorytetowa 4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast (ogółem)	98 600 000	404 700 000
1a	Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk	27 000 000	110 700 000
1b	Działanie 4.2 Rewitalizacja miast	59 000 000	242 000 000
1c	Działanie 4.3 Restrukturyzacja terenów powojennych i przemysłowych	12 600 000	52 000 000

Powyższe kwoty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007–2013 zakładały rewitalizację obszarów zdegradowanych w trzech działaniach:

1. Działanie 4.1. Humanizacja blokowisk

Celem działania była poprawa warunków technicznych blokowisk zrealizowanych w technologii wielkiej płyty dla zwiększenia bezpieczeństwa użytkowania oraz ograniczenia negatywnych skutków społecznych degradacji tkanki mieszkaniowej.

Działanie zostało podzielone na dwa Poddziałania:

1) Poddziałanie 4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty

Poddziałanie miało na celu poprawę warunków technicznych blokowisk z wielkiej płyty dla zwiększenia bezpieczeństwa użytkowania oraz poprawy atrakcyjności zamieszkania.

2) Poddziałanie 4.1.2. Wzmocnienie funkcji społecznych

Poddziałanie miało na celu ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych poprzez tworzenie usług skierowanych do mieszkańców blokowisk (zwłaszcza młodzieży) przy wykorzystaniu pomieszczeń i budynków znajdujących się w zasobach spółdzielni.

2. Działanie 4.2. Rewitalizacja miast

Celem działania było przywrócenie obszarom możliwości sprawnego działania poprzez zmianę struktury terenów, przywrócenie i umieszczenie nowych funkcji, a przede wszystkim aktywizację przestrzeni i jej jakościową zmianę.

3. Działanie 4.3 Restrukturyzacja terenów powojсковych i przemysłowych

Działanie miało na celu zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej terenów powojсковych i terenów przemysłowych oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych lub społecznych.

Dla Osi Priorytetowej nr 4. „Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast”, dla wszystkich trzech działań, w latach 2009–2011, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jako Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2007–2013 ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w 12 konkursach:

Lp.	Konkurs Nr	Liczba wniosków z terenu miasta Elbląg
1.	Konkurs nr 04/10/4.1.1 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.1 Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty	3 wnioski wybrane do dofinansowania
2.	Konkurs nr 06/10/4.1.1 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.1 Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty	Brak złożonych wniosków z terenu Elbląga
3.	Konkurs 07/11/4.1.1 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.1 Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty	2 wnioski wybrane do dofinansowania
4.	Konkurs 09/11/4.1.1 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.1 Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii wielkiej płyty	2 wnioski wybrane do dofinansowania
5.	Konkurs nr 05/10/4.1.2 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk	Brak złożonych wniosków z terenu Elbląga

	Poddziałanie 4.1.2 Wzmocnienie funkcji społecznych	
6.	Konkurs 08/11/4.1.2 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.2 Wzmocnienie funkcji społecznych	1 wniosek wybrany do dofinansowania
7.	Konkurs 10/11/4.1.2 Działanie 4.1 Humanizacja blokowisk Poddziałanie 4.1.2 Wzmocnienie funkcji społecznych	1 wniosek wybrany do dofinansowania
8.	Konkurs nr 01/09/4.2 Działanie 4.2 Rewitalizacja miast	3 wnioski wybrane do dofinansowania
9.	Konkurs nr 02/10/4.2 Działanie 4.2 Rewitalizacja miast	1 wniosek wybrany do dofinansowania 2 wnioski na liście rezerwowej
10.	Konkurs nr 03/10/4.2 Działanie 4.2 Rewitalizacja miast	Brak złożonych wniosków z terenu Elbląga
11.	Konkurs nr 01/12/4.2 Działanie 4.2 Rewitalizacja miast	1 wniosek wybrany do dofinansowania
12.	Konkurs nr 01/09/4.3 Działanie 4.3 Restrukturyzacja terenów powojaskowych i przemysłowych	1 wniosek wybrany do dofinansowania 1 wniosek wycofany przez Beneficjenta

W ramach ww. procedur konkursowych łącznie 15 projektów uzyskało dofinansowanie ze środków unijnych.

Należy także dodać, że samorząd elbląski z powodzeniem zakończył projekt, który znajdował się na Liście Projektów Indywidualnych (Strategicznym) pn. „Odbudowa Ratusza Staromiejskiego w Elblągu”. Całkowita wartość projektu wyniosła 20 774 189,03 zł; wysokość kwoty dofinansowania 15 241 663,47 zł. Powyższy projekt jednocześnie traktowany jest jako projekt rewitalizacyjny – zapisany również w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Elbląga na lata 2007–2020”.

Samorząd elbląski zrezygnował z innego projektu kluczowego pn. „Rewitalizacja centrum miasta – rozwój funkcji turystycznych Elbląga” dot. tzw. Wyspy Spichrzów. Całkowita wartość projektu wynosiła ok. 43,4 mln zł; z tego przyznana kwota dofinansowania 24,3 mln zł.

Ostatecznie zostało podpisanych 16 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem: 58 891 611,58 zł, z czego dofinansowanie UE: 32 545 150,82 zł.

Lista podpisanych umów o dofinansowanie

Lp.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Działanie	Poddziałanie	Wartość projektu PLN)	Dofinansowanie UE (PLN)
PROJEKTY, Z KTÓRYCH ZREZYGNOWANO PO PODPISANIU UMOWY O DOFINANSOWANIE						
1	Gmina Miasto Elbląg	Rewitalizacja centrum miasta – rozwój funkcji turystycznych Elbląga	4.2. Rewitalizacja miast		43 403 000,83	24 345 478,39
2	Gmina Miasto Elbląg	Modrzewina Południe – budowa dróg udostępniających tereny pod rozwój wraz z infrastrukturą techniczną w Elblągu.	4.3. Restrukturyzacja terenów powojсковych i przemysłowych		7 643 833,77	1 427 022,16
RAZEM					51 046 834,60	25 772 500,55
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1	Elbląska Spółdzielnia Mieszkaniowa "Sielanka"	Poprawa warunków technicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej przy zastosowaniu innowacyjnych technologii w budynkach znajdujących się w zasobach ESM Sielanka	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	5 009 432,14	2 086 666,53
2	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nad Jarem"	Modernizacja budynków mieszkalnych Spółdzielni "Nad Jarem" poprzez podniesienie ich efektywności energetycznej	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	1 139 457,67	394 081,71
3	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nad Jarem"	Modernizacja budynków mieszkalnych wykonanych w technologii wielkiej płyty i zlokalizowanych na osiedlu "Nad Jarem" w Elblągu - ETAP II	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	1 930 134,11	804 278,54

4	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nad Jarem"	Modernizacja budynków mieszkalnych wykonanych w technologii wielkiej płyty i zlokalizowanych na osiedlu "Nad Jarem" w Elblągu	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	5 358 461,40	2 076 286,71
5	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Zakrzewo"	Elbląskie osiedle Zawada przyjazne ludziom i środowisku – nieruchomości przy ulicy Wiejskiej 3B, Wiejskiej 28 i Szarych Szeregów 22-23	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	1 885 592,51	754 343,13
6	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Zakrzewo"	Elbląskie osiedle Zawada przyjazne ludziom i środowisku – nieruchomość przy ulicy Podgórznej 2-7	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	3 981 713,90	1 639 006,74
7	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Zakrzewo"	Elbląskie osiedle Zawada przyjazne ludziom i środowisku – nieruchomości przy ul. Macieja Kalenkiewicza 1-6, Macieja Kalenkiewicza 7-11, Macieja Kalenkiewicza 12-17	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.1. Poprawa warunków technicznych budynków zrealizowanych w technologii z wielkiej płyty	7 661 453,06	3 219 806,50
8	Elbląska Spółdzielnia Mieszkaniowa "Sielanka"	Wzmocnienie funkcji społecznych poprzez adaptację pomieszczeń na świetlicę osiedlową w zasobach ESM "Sielanka"	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.2. Wzmocnienie funkcji społecznych	1 064 664,13	833 269,77
9	Spółdzielnia Mieszkaniowa "Nad Jarem"	Wzmocnienie funkcji społecznych SM Nad Jarem poprzez udział członków spółdzielni i ich rodzin w zajęciach prowadzonych w zmodernizowanych i wyposażonych pomieszczeniach Osiedlowego Zespołu Społeczno-Kulturalnego Jar oraz na terenie przyległym	4.1. Humanizacja blokowisk	4.1.2. Wzmocnienie funkcji społecznych	606 605,09	509 643,41
10	Centrum Sztuki Galeria EL	Rewitalizacja dawnego Kościoła i Klasztoru Dominikanów obecnie Centrum Sztuki GALERIA EL na Starym Mieście w Elblągu.	4.2. Rewitalizacja miast		4 916 447,97	2 676 500,82
11	Elbląska Spółdzielnia Mieszkaniowa "Sielanka"	Zagospodarowanie przestrzeni osiedlowej wraz z tworzeniem stref bezpieczeństwa w ramach rewitalizacji osiedli ESM Sielanka, obszar 5.1	4.2. Rewitalizacja miast		4 430 640,01	3 101 447,97

12	Elbląska Spółdzielnia Mieszkaniowa "Sielanka"	Zagospodarowanie przestrzeni osiedlowej wraz z tworzeniem stref bezpieczeństwa w ramach rewitalizacji osiedli ESM Sielanka, obszar 4.4	4.2. Rewitalizacja miast		5 587 130,00	3 910 990,96
13	Gmina Miasto Elbląg	Rewitalizacja placu katedralnego oraz wieży Katedry Św. Mikołaja w Elblągu	4.2. Rewitalizacja miast		3 852 776,16	2 632 396,83
14	SPZOZ Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Elblągu	Rewitalizacja zespołu budynków Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Elblągu	4.2. Rewitalizacja miast		2 145 552,95	1 501 887,03
15	Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego	Rewitalizacja zabytkowego pałacyku w Elblągu, przy ul. Stoczniowej 10	4.2. Rewitalizacja miast		5 711 399,40	3 997 979,56
16	Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Elbląskiej	Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Elbląskiej	4.3. Restrukturyzacja terenów powojaskowych i przemysłowych		3 610 151,08	2 406 564,61
RAZEM					58 891 611,58	32 545 150,82

Powyższe dane jasno wskazują, że beneficjenci z obszaru administracyjnego Gminy Miasto Elbląg, ostatecznie (biorąc pod uwagę rezygnację z dotacji) uzyskali jedynie ok. 32,5 mln zł unijnych dotacji (ok. 8% dostępnej puli). To kilkukrotnie mniej niż podmioty z obszaru Gminy Miasta Olsztyn. Należy podkreślić, że wspólnoty mieszkaniowe nie skorzystały w ogóle z dostępnych środków unijnych. Powodem powyższych kwestii (tj. nieubiegania się o środki unijne) były najprawdopodobniej następujące aspekty:

- a) brak zainteresowania ww. środkami unijnymi;
- b) niski poziom wiedzy na temat funduszy przez Zarządców i przedstawicieli Wspólnot;
- c) mała świadomość lub zbyt skomplikowane procedury w/w podmiotów.

W związku z powyższym, w kolejnej perspektywie, należy przewidzieć mechanizmy wsparcia, w szczególności dla zarządców wspólnot mieszkaniowych (lub ich reprezentantów), oraz innych podmiotów.

Z informacji przekazanych od Zarządców Nieruchomości oraz Spółdzielni Mieszkaniowych można wywnioskować, że ze wskazanych projektów w Programie Rewitalizacji zrealizowano 87 przedsięwzięć infrastrukturalnych, o łącznej wartości ponad 14 mln zł (*powyższe dane uwzględniają wartości wskazane przez Zarządców Nieruchomości i Spółdzielnie Mieszkaniowe*). Projekty te zostały zrealizowane ze środków własnych (mieszkańców) oraz ewentualnym wsparciu z tzw. premii termomodernizacyjnej.

Dzięki powyższym działaniom do miasta Elbląga spłynęło ok. 40 mln zł środków zewnętrznych.

2a. Pierwsza część dokumentu "Lokalny program rewitalizacji Elbląga 2020+"

Ogólna charakterystyka obecnej sytuacji na terenie miasta w zakresie:

- zagospodarowania przestrzennego i infrastruktury technicznej;
- sytuacji gospodarczej;
- sfery społecznej;
- analizy SWOT.

2.1 Struktura funkcjonalno – przestrzenna

Powierzchnia ogólna miasta w granicach administracyjnych wynosi 7 982 ha, w tym tereny zabudowane i zurbanizowane stanowią 31% tj. 2 454 ha.

Użytkowanie gruntów na terenie Elbląga (stan na 01.01.2014)

	Ogółem	Użytki rolne	Grunty leśne oraz zadrz. i zakrzew.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty pod wodami	Nieużytki	Tereny różne
Powierzchnia (ha)	7 982	2 529	2 365	2 454	112	95	427
% ogólnej powierzchni	100%	32%	30%	31%	1%	1%	5%

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Elblągu

Dominującą formą użytkowania są obszary osiedleńcze obejmujące tereny mieszkaniowe, zurbanizowane tereny niezabudowane rezerwowane w planach miejscowych oraz tereny usługowe.

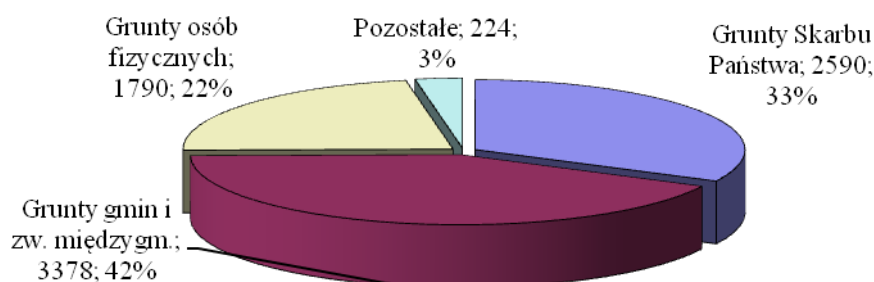
Grunty zabudowane i zurbanizowane na terenie Elbląga (stan na 01.01.2014)

	Ogółem	Tereny mieszk.	Tereny przemysł.	Inne tereny zabud.	Zurb. tereny niezab.	Tereny rekreacyjno-wypoczynk.	Tereny komunikacyjne
Powierzchnia (ha)	2 454	652	319	405	261	134	683
% ogólnej powierzchni	100%	27%	13%	17%	10%	5%	28%

Stan prawny gruntów

Grunty Elbląga należą głównie do gminy oraz skarbu państwa (75%). Osoby fizyczne są właścicielami zaledwie 22% gruntów miasta.

Struktura własności gruntów na terenie Elbląga (stan na 01.01.2014) – dane w ha

2.2 Uwarunkowania społeczne

W Elblągu mieszka prawie 8,5 % ludności województwa. Gęstość zaludnienia wynosi 1 540 osób na km². W strukturze demograficznej wg płci dominują kobiety: wskaźnik feminizacji, czyli liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn wynosi w Elblągu 109. Współczynnik przyrostu naturalnego zanotowany w 2013 roku był ujemny i wyniósł – 2,9%. Wskaźnik obciążenia demograficznego, określający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł w 2013 roku 55,3.

Ludność

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ludności wg BDL GUS	128159	128305	128226	128016	127941	127655	127275	126985
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
	126710	126439	126419	124883	124257	123659	122899	

Dużym problemem miasta jest spadek liczby ludności, który na przestrzeni 10 lat (okres 2003–2013) wyniósł ponad 5000 osób.

Prognozy demograficzne dla Elbląga

Poniżej przedstawiono prognozę demograficzną dla miasta Elbląga opracowaną na podstawie spisu z 2002 r. Jak pokazują lata 2002–2013 była zbyt optymistyczna – różnica pomiędzy prognozą a stanem faktycznym w roku 2013 wynosi prawie 1000 osób.

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
128016	127822	127603	127342	127033	126699	126317	125909	125470	124955
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
124395	123856	123208	122561	121851	121096	120302	119429	118555	117578
2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
116595	115549	114468	113332	112159	110939	109647	108376	107014	

Struktura ludności Elbląga wg ekonomicznej grupy wiekowej

w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym mobilnym	w wieku produkcyjnym niemobilnym	w wieku poprodukcyjnym
20803	48197	30945	22954

Należy podkreślić, że w mieście występuje duża grupa (ponad 25,1%) osób w wieku produkcyjnym niemobilnym, co w warunkach silnej konkurencji gospodarczej może okazać się dużym wyzwaniem.

Organizacje pozarządowe

Elbląg jest miastem wysokiej aktywności tzw. III sektora i stale rosnącego znaczenia organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych. Szacuje się, iż elbląskie organizacje zatrudniają ok. 300 osób, a ok. 7,1% elblążan uczestniczy w działalności różnych organizacji pozarządowych lub udziela się w wolontariacie. Elbląg wyróżnia się pozytywnie na tle otoczenia i województwa pod względem liczby istniejących na jego terenie organizacji. Baza danych Centrum Organizacji Pozarządowych zawiera 291 podmiotów. Nie wszystkie one jednak są w pełni aktywne, a część boryka się ze słabą kondycją pod względem zasobów finansowych, ludzkich i materialnych.

W Elblągu funkcjonuje wiele kreatywnych organizacji rozpoznawalnych w regionie i kraju. Elbląskie organizacje są również aktywne poza granicami kraju. We współpracy zagranicznej elbląskich organizacji pozarządowych w ostatnich latach zauważyć można dwa główne kierunki: współpracę ze wschodem oraz współpracę z demokracjami rozwiniętymi, głównie z krajami Unii Europejskiej.

Największą aktywność organizacje pozarządowe przejawiają w sferze pomocy społecznej, ochrony zdrowia, pomocy osobom starszym i pomocy osobom niepełnosprawnym oraz z zakresu kultury fizycznej i sportu. Ponadto w ostatnich 3 latach zauważa się wzrost zainteresowania organizacjami konkursami z zakresu kultury.

W mieście istnieją instytucje wspierające III sektor: Centrum Organizacji Pozarządowych i Miejskie Centrum Wolontariatu.

Świadczenia społeczne

Poniżej przedstawiono dane dot. ilości oraz wysokości świadczeń społecznych.

Wyszczególnienie	Rok		
	2011	2012	2013
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych - ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	9 404	8 588	8 941
Liczba świadczeń niepieniężnych	810 942	793 032	790 506
Liczba rodzin ogółem	6 602	6 001	6 237
Liczba osób w rodzinach	13 370	11 738	12 137
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych – ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	9 345	8 559	8 908
Liczba rodzin ogółem	6 545	5 974	6 206
Liczba osób w rodzinie	13 320	11 699	12 112
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych – ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	72	68	88
Liczba rodzin ogółem	70	68	77
Liczba osób w rodzinach	133	93	108
Przyczyny świadczeń			
Ubóstwo			
Liczba rodzin ogółem	3 740	3 888	4 242
Liczba osób w rodzinach	7 521	7 641	8 261
Bezrobocie			
Liczba rodzin ogółem	2 868	3 031	3 335
Liczba osób w rodzinach	6 724	6 937	7 505
Bezdomność			
Liczba osób i rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie	282	322	313
Opuszczenie zakładu karnego			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	206	205	219
Przemoc w rodzinie			
Liczba rodzin ogółem	39	36	33
Liczba osób w rodzinach	102	86	91
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej (decyzje administracyjne)			
Zadania własne gminy			
Kwota świadczeń ogółem w tys. zł	12 111 369	13 258 314	15 907 999
Zadania zlecone gminie			
Kwota świadczeń ogółem w tys. zł	157 749	140 388	163 419
Inne rodzaje świadczeń pieniężnych dla osób objętych pomocą społeczną			
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
Liczba rodzin którym przyznano decyzją świadczenie	3 608	3256	3 715
Kwota świadczeń ogółem w tys. zł	10 783 773	9 851 023	9 812 695

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie utrzymuje się na względnie stałym poziomie (zanotowano nawet nieznaczny spadek). Wśród przyczyn świadczeń wymienić należy:

- a) ubóstwo – gdzie zanotowano wzrost aż o 13% w okresie 2011–2013,
- b) bezrobocie – gdzie zanotowano wzrost aż o 16% w analogicznym okresie,
- c) bezdomność – gdzie zanotowano wzrost o 31 osób,
- d) opuszczenie zakładu karnego – gdzie zanotowano wzrost o 13 osób,
- e) przemoc w rodzinie – gdzie zanotowano spadek o ok. 15%.

Należy jednak podkreślić, że kwota świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (decyzje administracyjne) wzrosła w okresie 2011–2013 aż o ok. 3,8 mln zł.

Sektor edukacji

W roku szkolnym 2014/2015 w Elblągu funkcjonują:

- 22 przedszkola publiczne, do których uczęszcza 2419 dzieci,
- 12 przedszkoli niepublicznych, w których jest 984 dzieci,
- 18 oddziałów wychowania przedszkolnego funkcjonujących przy miejskich szkołach podstawowych obejmujących edukacją 434 dzieci,
- 2 oddziały w szkole publicznej prowadzonej przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich, do których uczęszcza 27 dzieci.

Ponadto funkcjonuje 15 szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Miasto Elbląg, w których uczy się 6251 uczniów oraz 9 gimnazjów, do których uczęszcza 2884.

W mieście funkcjonują również szkoły prowadzone przez innej podmioty. Są to: Publiczna Szkoła Podstawowa Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich, do której uczęszcza 41 uczniów, Publiczne Gimnazjum Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich z 26 uczniami, Zespół Szkół Pijarskich, w którym kształcą się 292 uczniów (131 w szkole podstawowej, 117 w gimnazjum, 44 w LO) oraz Zespół Szkół Akademickich, w którym naukę pobiera 44 uczniów (13 w szkole podstawowej, 31 w gimnazjum).

Ponadto w mieście funkcjonuje 12 szkół ponadgimnazjalnych oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, a także Centrum Kształcenia Praktycznego.

Do liceów ogólnokształcących uczęszcza 1963 uczniów. 3534 kształcą się w szkołach zawodowych na 36 kierunkach zawodowych (szkolnictwo zawodowe dla młodzieży i dorosłych obejmuje: zasadnicze szkoły zawodowe, technika, szkoły policealne).

Działają również szkoły niepubliczne dla dorosłych z uprawnieniami szkół publicznych, do których uczęszcza 2768.

Gmina Miasto Elbląg na prawach powiatu prowadzi 2 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, w których edukację pobiera 321 uczniów (116 w szkole podstawowej, 105 w gimnazjum, 36 w szkole przysposabiającej do pracy, 64 w zasadniczej szkole zawodowej).

W Elblągu znajdują się następujące szkoły wyższe, w których studiuje prawie 7000 osób:

- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu (9 kierunków studiów),
- Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna (8 kierunków studiów),
- Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego w Warszawie, Wydział Zamiejscowy w Elblągu (2 kierunki studiów),
- Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych (Regent College),
- Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Elbląskiej.

Ważniejsze kierunki kształcenia to: informatyka, budownictwo, mechanika i budowa maszyn, ekonomia, ochrona zdrowia.

Liczba studentów w Elblągu (rok akademicki 2013/2014) – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa

Instytut	Kierunek studiów	Liczba studentów
Ekonomiczny	Administracja	581
Ekonomiczny	Ekonomia	671
Informatyki Stosowanej im. K. Brzeskiego	Informatyka	433
Politechniczny	Budownictwo	391
Politechniczny	Mechanika i budowa maszyn	148
Politechniczny	Ochrona środowiska	103
Pedagogiczno-Językowy	Pedagogika	265
Pedagogiczno-Językowy	Filologia	188
Pedagogiczno-Językowy	Filologia polska	95
Ogółem		2875

Liczba studentów w Elblągu (rok akademicki 2013/2014) – Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna

Kierunek	STOPIEŃ I	STOPIEŃ II	Łącznie
Fizjoterapia	156	-	156
Pielęgniarstwo	255	245	500
Ratownictwo	150	-	150
Zdrowie publiczne	19	-	19
Bezpieczeństwo wew.	98	-	98
Administracja	120	250	370
Pedagogika	150	350	500
Zarządzanie	88	-	88
Łącznie	1036	845	1881

Poniżej wskazano liczbę studentów w Elblągu (rok akademicki 2013/2014) w pozostałych jednostkach:

- a) Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Elblągu (Regent College) – około 250 studentów
- b) Wyższe Seminarium Duchowne w Elblągu – 36 alumnów.

Należy podkreślić, że Elbląg położony jest w bliskim sąsiedztwie ośrodków akademickich o znaczeniu krajowym: Gdańsk i Olsztyn. Miasto ma również dobrze rozwinięte instytucje podnoszące kwalifikacje. Istnieje sprawny system przekwalifikowania kadr, dostosowania do bieżących potrzeb rynku pracy: Centrum Kształcenia Praktycznego, Centrum Kształcenia Ustawicznego.

Ochrona zdrowia

W 2013 roku z Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia 99 świadczeniodawców z terenu miasta Elbląg podpisało 160 umów. Umowy zawarto na 175 świadczeń:

Liczba świadczeniodawców/liczba zawartych umów:

- ambulatoryjna opieka specjalistyczna 42 /54
- leczenie stomatologiczne 23/28
- leczenie szpitalne 3/12
- opieka paliatywna i hospicyjna 1/1
- opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień 7/12
- podstawowa opieka zdrowotna 24/26
- profilaktyczne programy zdrowotne 5/6

- rehabilitacja lecznicza 6/8
- świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze 6/8
- świadczenia zdrowotne kontraktowane odrębnie 2/3
- zaopatrzenie w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz środkami pomocniczymi 15/15
- ratownictwo medyczne 1/1
- lecznictwo uzdrowiskowe 0/0
- opieka długoterminowa 0/0
- pomoc doraźna i transport sanitarny 1/1

Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe Elbląga wyniosły w 2013 roku 45 798 mieszkań, tj. 2 640 138 m² powierzchni użytkowej, z czego ponad 55% to mieszkania zrealizowane w latach 1945–1988.

Mieszkania zamieszkane wg okresu budowy budynku wg spisu 2011

ogółem	przed 1918	1918–1944	1945–1970	1971–1978	1979–1988	1989–2002	2003–2007	2008–2011 (łącznie z budynkami będącymi w budowie)
45010	4414	8734	7748	7256	7926	5902	1726	1099

W strukturze zasobów mieszkaniowych według form własności najwyższy udział zajmuje budownictwo spółdzielcze (38,1% ogółu mieszkań), na drugim miejscu znajdują się mieszkania własnościowe osób fizycznych (30,3%), a za nimi zasoby komunalne (25%).

Zasoby mieszkaniowe wg form własności

zasoby gmin	6679
zasoby spółdzielni mieszkaniowych	8664
zasoby zakładów pracy	52
zasoby osób fizycznych	2329
zasoby Skarbu Państwa	442
zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)	355
zasoby wspólnot mieszkaniowych	15373
zasoby osób fizycznych we wspólnotach mieszkaniowych	11843
zasoby pozostałych podmiotów	61

Zasoby mieszkaniowe w podziale na osoby

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	57,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,5
mieszkania na 1000 mieszkańców	372,6

Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013

wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
99,9%	95,6%	85,8%

Gminne zasoby mieszkaniowe

Zasób mieszkaniowy miasta tworzą lokale gminne znajdujące się w budynkach mieszkalnych należących w całości do gminy, lokale gminne w budynkach, w których gmina posiada udziały (nieruchomości wspólnot mieszkaniowych) oraz lokale gminne w budynkach spółdzielni mieszkaniowej.

Zestawienie ilościowe gminnego zasobu mieszkaniowego (stan na dzień 31.12.2013 r.)

Wyszczególnienie	Liczba budynków	Liczba lokali	Pow. użytkowa (m²)
budynki w 100% gminne	229	1909	77.623,87
lokale gminne we wspólnotach mieszkaniowych oraz w SM „Zrzeszeni	839	4751	203.164,49
Ogółem	1068	6660	280.788,36

Wśród gminnych zasobów mieszkaniowych dominują budynki wybudowane przed 1945 rokiem, które stanowią około 91,27% budynków w całości należących do miasta i 77,95% budynków, w których miasto ma jedynie udziały. Znajdują się wśród nich budynki wpisane do rejestru zabytków oraz znajdujące się w strefie ochrony konserwatorskiej. Jednocześnie aż 82 spośród 229 budynków gminnych (35,81%) kwalifikuje się do rozbiórki.

Stan techniczny budynków stanowiących zasoby komunalne miasta

Własność	Ocena stanu technicznego		
	Zły	Średni	Dobry
Gmina Miasto Elbląg	35,81%	61,14%	3,06%
Wspólnoty mieszkaniowe	0,00%	89,27%	10,73%

W zakresie wyposażenia w podstawowe instalacje, lokale gminne wyposażone są w całości w instalację wodociągową (100% zasobu), w instalację kanalizacyjną w 99,11% i w gazową z miejskiej sieci w 90,92%. Jedynie 35,86% lokali gminnych połączonych jest z miejską siecią grzewczą. Wyższy standard posiadają lokale zlokalizowane w budynkach

wspólnot mieszkaniowych. Stan techniczny budynków i lokali wiąże się z wiekiem budynków i przeprowadzanymi w ostatnich latach remontami o zwiększonym zakresie, polegającymi między innymi na pracach termomodernizacyjnych, izolacyjnych, wymianie drzwi i okien, modernizacji instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Realizacja tych działań finansowana była w dużym stopniu dzięki kredytom bankowym komercyjnym oraz kredytom z udziałem premii termoizolacyjnej z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Prognoza wielkości zasobu mieszkaniowego gminy w latach 2012–2020

Przewiduje się, że na 31.12.2020 zasób mieszkaniowy gminy wynosić będzie około 4400 lokali i zmniejszy się w stosunku do 2013 roku o 2 260 mieszkań, czyli około 34%. Spadek ten wynika głównie z przewidywanej sprzedaży mieszkań ich najemcom (około 250 rocznie). Spadek liczby lokali spowodowany rozbiórkami budynków rekompensowany będzie budową nowych mieszkań.

Ocena pojemności zasobów mieszkaniowych miasta Elbląga

Ocena pojemności struktur mieszkaniowych miasta Elbląga dokonana przez Miejskie Biuro Urbanistyczne w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2002 wykazała duże przegęszczenie bardzo małych i małych mieszkań (do 49 m²) i niedogęszczenie w mieszkaniach o powierzchni 60 – 79 m².

Mieszkania zamieszkane stale wg powierzchni użytkowej wg spisu 2011

ogółem	poniżej 30 m²	30 - 39 m²	40 - 49 m²	50 - 59 m²	60 - 79 m²	80 - 99 m²	100 - 119 m²	120 m² i więcej
44996	2334	8305	13129	7465	8623	1648	1114	2182
100%	5,19%	18,46%	29,18%	16,59%	19,16%	3,66%	2,48%	4,85%

Przestępczość

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za walkę z przestępczością była Komenda Miejska Policji w Elblągu. Do innych służb, z którymi w tym zakresie współpracowała Policja, należały między innymi Żandarmeria Wojskowa, Straż Miejska i Straż Graniczna.

W latach objętych Programem Rewitalizacji elbląskie służby (w szczególności policjanci) realizowali zadania wynikające z przyjętych priorytetów, do których zaliczyć można zapobieganie i wykrywanie przestępstw o charakterze kryminalnym i gospodarczym, ograniczenie liczby zdarzeń drogowych, w tym śmiertelnych oraz prowadzenie działań w zakresie prewencyjnego zabezpieczenia miejsc zagrożonych.

Wskaźnik dynamiki przestępstw stwierdzonych ogółem ukształtował się w 2013 roku na poziomie 87,5%. Oznacza to, że w na terenie działania stwierdzono o 713 przestępstw mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W grupie przestępstw kryminalnych, stwierdzono mniejszą ilość przestępstw niż przed rokiem, o 322. Należy jednak zauważyć, że liczba przestępstw kryminalnych zaistniałych na terenie miasta Elbląga sukcesywnie spada, wahając się na przestrzeni ostatnich kilku lat – 4297 w 2009 roku do 4553 w 2010 roku, 4227 w 2011 roku, 4168 w 2012 roku do 3846 w 2013 roku.

Mniej przestępstw niż przed rokiem stwierdzono w kategoriach:

Przestępstwa	2012	2013
Bójki i pobicia	55	37
Kradzieże cudzej rzeczy	1291	1163
Uszkodzenie mienia	506	438

Więcej przestępstw odnotowano w kategorii :

Przestępstwa	2012	2013
Kradzieże z włamaniem	711	771
Uszczerbek na zdrowiu	81	99
Kradzieże samochodów	25	36
Rozboje	114	156

Wśród przestępstw kryminalnych w roku 2013 stwierdzono o 166 mniej przestępstw narkotykowych (tj. 261) niż w roku 2012.

Wskaźnik wykrycia przestępstw ogółem wyniósł 70,0% i był mniejszy o 8,2% niż rok wcześniej. Wskaźnik wykrycia sprawców przestępstw kryminalnych wyniósł 64,3 % i był mniejszy niż przed rokiem o 8,3 %, natomiast wskaźnik wykrycia sprawców przestępstw gospodarczych 83,0% i mniejszy o 8,2%. Wyższą niż przed rokiem odnotowano wykrywalność w kategorii:

Przestępstwa	2012	2013
Rozboje	82,5%	90,0%
Kradzież samochodów	28,0%	60,5%

Mniejszą niż w 2012 roku wykrywalność odnotowano natomiast w kategoriach:

Postępowania	2012	2013
Kradzież z włamaniem	61,5%	54,1%
Kradzieże cudzej rzeczy	71,8%	56,1%
Uszkodzenie mienia	51,9%	39,0%
Bójki i pobicia	96,4%	81,1%

Należy podkreślić, że w roku 2013 wykonano prawie 26,5 tys. służb (patroli), to jest o prawie 800 patroli więcej niż w roku 2012.

Do 30 września 2013 r. przy KMP Elbląg, funkcjonowała Policyjna Izba Dziecka, która rozkazem organizacyjnym KWP Olsztyn została zlikwidowana. W trakcie jej funkcjonowania w roku 2013 przebywało w niej ogółem 126 osób nieletnich. Od 1 października 2013 zatrzymani nieletni przewożeni są do Izby Dziecka w Gdańsku i Olsztynie – w tym okresie zatrzymano 15 nieletnich.

Monitoring wizyjny miasta:

Policjanci, strażnicy miejscy i pracownicy cywilni policji obsługują obecnie 51 kamer, w tym 17 kamer na obiektach sportowych, wykorzystując monitoring wizyjny miasta.

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
<u>Podjęto interwencji</u>	1966	2650
w tym dotyczących:		
➤ Wykroczeń drogowych	1212	1972
➤ Naruszeń ust. o wych. w trzeźwości	320	389
➤ Nieletnich po 22 bez opieki:	4	12
➤ Awantur ulicznych:	42	29
➤ Nieobyczajnych wybryków:	122	165
➤ Zaczepiania przechodniów:	22	12
➤ Podejrzanego zachowania się osób:	51	50
➤ Uszkodzeń mienia	3	21

Należy podkreślić, że systematycznie począwszy do roku 2010 spadają koszty (straty) z tytułu "przestępczości". Poniżej przedstawiono straty z tego tytułu oraz tzw. odzysk:

- 2009 – straty 12.840.200 zł, odzysk – 2.280.136 zł,
- 2010 – straty 13.856.815 zł, odzysk – 336.673 zł,
- 2011 – straty 11.578.002 zł, odzysk – 443.906 zł,
- 2012 – straty 9.616.057 zł, odzysk – 562.283 zł,
- 2013 – straty 9.995.840 zł, odzysk – 457.130 zł.

2.3 Uwarunkowania techniczne

Ochrona wód

W 2013 roku z terenu Elbląga do wód powierzchniowych odprowadzono ogółem 8239,1 tys. m³ oczyszczonych ścieków komunalnych, z czego z 8238,4 tys. m³ odpłynęło do rzeki Elbląg z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Elblągu. Stanowiło to 99,99% ogólnej ilości ścieków powstających na terenie Elbląga. Pozostałe około 1,0 tys. m³ (0,01%) to ścieki z:

- mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Usługowego „Patrex” Poland Import-Export,
- mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków Nadleśnictwa Elbląg.

Wyniki badań jakości ścieków komunalnych wykonywane w ramach automonitoringu przez ww. zakłady, nie wykazywały przekroczeń wartości dopuszczalnych określonych w posiadanych pozwoleniach.

W kategorii ścieków przemysłowych z terenu miasta do wód powierzchniowych odprowadzane są wody pochłódnicze i ścieki technologiczne, których w 2013 roku ze źródeł zewidencjonowanych, odpłynęło ogółem 11606,4 tys. m³, w tym 11482,4 tys. m³ wód pochłódniczych. W ściekach przemysłowych nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych ustalonych w pozwoleniach wodno-prawnych.

Ochrona powietrza

W wyniku przeprowadzonej w 2011 r. przez WIOŚ w Olsztynie Delegatura w Elblągu oceny jakości powietrza na terenie miasta Elbląg wykazano przekroczenie poziomu docelowego stężenia benzo(a)piranu (poziom docelowy 1ng/m³ – poziom uzyskany 2,84ng/m³ – przekroczenie 184%).

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń była emisja powierzchniowa związana z ogrzewaniem mieszkań, stanowiąca 95,4% spowodowana warunkami meteorologicznymi w okresie zimowym, natomiast przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu związane są ze słabą jakością materiałów grzewczych spalanych w zbyt niskiej temperaturze.

Niewielki wpływ na przekroczenie tego wskaźnika miała emisja punktowa 0,4% (pochodząca głównie z dużych zakładów przemysłowych) oraz emisja liniowa (są to głównie zanieczyszczenia komunikacyjne) stanowiąca 4,2% emisji B(a)P z obszaru strefy miasto Elbląg.

Biorąc pod uwagę kryterium ochrony zdrowia strefę miasto Elbląg zakwalifikowano do klasy C pod względem zanieczyszczeń powietrza benzo(a)piranem.

Zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Zarząd Województwa opracował „Program Ochrony Powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie miasto Elbląg”, który przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/615/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. z 2013 r. poz. 3065).

Program Ochrony Powietrza określa działania, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomu docelowego. Przewiduje między

innymi trzy działania naprawcze, tj. „obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego,” „edukację ekologiczną” oraz „zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego”.

W 2014 r. przystąpiono do opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Elbląga. Wyżej wymieniony plan dotyczyć będzie działań związanych z efektywnym gospodarowaniem zasobami (ujętych w ocenie emisji CO₂), w tym głównie na poprawie efektywności energetycznej, większym wykorzystywaniu OZE, a także na działaniach mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Hałas

W roku 2013 przyjęty został „Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Elbląg”. Programy ochrony środowiska przed hałasem tworzone są dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny. Materiałem wyjściowym do opracowania ww. programu była opracowana w czerwcu 2012 r. i zaktualizowana w 2013 r. mapa akustyczna miasta Elbląga.

Program wytycza kierunki działań zmierzających do poprawy stanu lokalnego środowiska. Wskazuje działania mające na celu zmniejszenie uciążliwości hałasowej do wartości dopuszczalnych oraz pozwala na włączenie problematyki ochrony akustycznej do planów zagospodarowania przestrzennego miasta.

Odpady (z wyłączeniem komunalnych)

W 2013 roku wytworzono ogółem 258,7 tys. Mg odpadów przemysłowych (co stanowi 12,4% ilości wytworzonych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego). W stosunku do roku 2012 (209,9 tys. Mg) ilość wytworzonych odpadów przemysłowych wzrosła o 19%.

Informacje o ilościach i rodzajach odpadów z sektora gospodarczego oraz sposobach gospodarowania nimi w mieście Elblągu pochodzą z danych zawartych w „Wojewódzkim Systemie Odpadowym”. Według bazy Wojewódzkiego Systemu Odpadowego, w 2013 roku informację o ilości i rodzajach wytwarzanych odpadów przedstawiło 233 wytwórców z terenu Elbląga.

Sieci telekomunikacyjne

W Elblągu nie ma praktycznie dzielnic bez dostępu do sieci telekomunikacyjnej, stacjonarnej czy komórkowej.

System ciepłowniczy

Obecnie istniejące potrzeby ciepłe miasta Elbląg są zaspokajane w poniżej przedstawione sposoby:

1. z miejskiej sieci ciepłowniczej zasilanej przez:
  - Elektrociepłownię Elbląg (EC) będąca własnością Koncernu Energetycznego „ENERGA” S.A. w Gdańsku;
  - Ciepłownię „Dojazdowa” będąca własnością Elbląskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Elblągu (EPEC)
2. z kotłowni lokalnych oraz indywidualnych;
3. za pomocą indywidualnych pieców opalanych węglem lub drewnem, gazowych, olejowych, elektrycznych, kominków itp.

Przesyłowe sieci ciepłe w Elblągu są w całości własnością EPEC i tworzą wraz z przyłączami miejski system ciepłowniczy. Część przyłączy jest własnością inwestorów, dotyczy to zwłaszcza indywidualnych odbiorców budownictwa jednorodzinne.

2.6. Uwarunkowania gospodarcze

Zatrudnienie

Poniżej przedstawiono zestawienie – pracujący wg grup sekcji i płci (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego)

	ogółem	mężczyźni	kobiety
ogółem	27 939	13 022	14 917
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	480	284	196
przemysł i budownictwo	9 186	6 756	2 430
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	5 355	2 698	2 657
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	1 089	276	813
pozostałe usługi	11 829	3 008	8 821

W okresie 2007–2013 znacząco wzrosła liczba bezrobotnych z 5891 osób (2007 r.) do 7890 osób (2013 r.). Należy zaznaczyć, że w roku 2014 notowany jest spadek bezrobocia. Należy ponadto zauważyć, że w roku 2007 kobiety stanowiły ponad 58% bezrobotnych, zaś w roku 2013 prawie równo 50% grupy bezrobotnych.

Bezrobocie na terenie Elbląga w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
bezrobotni zarejestrowani	5891	5066	7006	7589	7245	7687	7890
- w tym kobiety	3430	2867	3514	3831	3719	3859	3963
stopa bezrobocia w %	12,8	11,7	15,7	16,6	16,2	17,0	17,7
Stopa bezrobocia względem średniej krajowej (Polska=100) (Elbląg 2006 – 120,9)	114,3	123,2	129,8	133,9	129,6	126,9	129,9
bezrobotni bez prawa do zasiłku	4659	4371	5827	6478	6313	6820	7089

Osoby dotychczas niepracujące ogółem							
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
975	601	771	836	935	830	830	868
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem							
2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
819	688	1140	893	1021	685	679	641

Z powyższej tabeli jednoznacznie wynika, że w ostatnich 3 latach liczba nowo zarejestrowanych wynosi corocznie ok. 650-700 osób, zaś osób dotychczas niepracujących ponad 800 osób rocznie.

Gospodarka

W okresie 2006–2013 wzrosła o 407 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON. Należy jednak zauważyć, że wzrost odnotowano jedynie w zakresie mikroprzedsiębiorstw, zaś w pozostałych grupach zanotowano spadek.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON

	Wielkość zatrudnienia					
	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
2006	12 012	11 364	498	130	18	2
2013	12 419	11 853	439	111	15	1

Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych

		2006	2013
podmioty gospodarki narodowej ogółem		12 012	12 419
sektor publiczny	ogółem	1 205	970
	jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne ogółem	-	-
	jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne, gospodarstwa pomocnicze	-	-
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	211	183
	przedsiębiorstwa komunalne	-	-
	przedsiębiorstwa państwowe	0	0
	spółki prawa handlowego	-	-
	spółki handlowe	27	21
	spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	-	-
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	3	-
sektor prywatny	ogółem	10 807	11 449
	zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	-	-
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8769	8472
	spółki prawa handlowego	-	-
	spółki handlowe	610	821
	spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego	-	-
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	88	108
	spółdzielnie	86	90
	fundacje	20	33
stowarzyszenia i organizacje społeczne	315	406	

W roku 2013 ponad 92,18% podmiotów gospodarki narodowej stanowiły podmioty z sektora prywatnego. To wzrost o ponad 3% w stosunku do roku bazowego 2006.

Poniżej przedstawiono dane dot. podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	946	941	959	979	1024	973	991	1011
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	101	81	97	118	112	96	91	95
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	104	92	79	105	75	148	73	80
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	95	94	96	98	102	97	99	101
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	69	67	69	69	73	67	68	69
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,4	10,1	10,3	10,4	11,1	10,3	10,4	10,7

Instytucje otoczenia biznesu

Kluczowym elementem na rynku instytucji otoczenia biznesu jest Elbląski Park Technologiczny (EPT). Pod koniec 2014 roku w EPT swoją siedzibę miały łącznie 32 podmioty z różnych branż, charakteryzujące się wysokim współczynnikiem innowacyjności w stosunku do prowadzonej działalności. W Parku ma swoją siedzibę Inkubator Przedsiębiorczości, w którym ulokowane są 4 podmioty na stałe oraz 4, które wykorzystują możliwości prowadzenia działalności w oparciu o strukturę „wirtualnego biura”. Zasadniczym elementem oferty EPT dla firm z Elbląga, oprócz powierzchni biurowych, są funkcjonujące w nim 4 centra badawcze:

- Centrum Jakości Środowiska
- Centrum Metaloznawstwa
- Centrum Technologii Drewna i Mebli
- Centrum Transferu Technologii Informatycznych.

EPT działa na rzecz współpracy i konsolidacji „złotego trójkąta” jakim jest współpraca sektora samorządowego prywatnego i naukowego. W tym celu jest realizowany projekt „Opracowanie innowacyjnych rozwiązań dla firm w Elbląskim Parku Technologicznym poprzez transfer specjalistycznej wiedzy”. Głównym celem projektu jest podniesienie stopnia współpracy przedsiębiorstw z województwa warmińsko-mazurskiego poprzez nawiązanie współpracy z Jednostkami Naukowymi w celu stworzenia konkretnych efektów wdrożeniowych. Usługi Elbląskiego Parku Technologicznego na rzecz lokalnego biznesu będą rozwijane w kolejnych latach w oparciu o fundusze europejskie oraz własne zaplecze.

W mieście funkcjonują ponadto dwie istotne instytucje otoczenia biznesu:

a) W Elblągu w 2013 r. rozpoczęła działalność Elbląska Rada Klastrow (ERK), zrzeszająca klastry mające siedzibę na terenie Elbląga. Rada skupia około 150 firm, zatrudniających ponad 2,5 tysiąca osób.

Elbląską Radę Klastrow tworzą następujące elbląskie klastry:

1. Stowarzyszenie Klaster Mebel-Elbląg
2. Stowarzyszenie Klaster Teleinformatyczny ICT AMBER
3. Stowarzyszenie Elbląski Klaster Turystyczny
4. Stowarzyszenie Korona Group – Ogólnopolski Klaster Handlowy
5. Stowarzyszenie Klaster Nowoczesnych Technologii
6. Stowarzyszenie Klaster Medyczny MED+
7. Stowarzyszenie Klaster Biznesu Kultury "BizArt"
8. Stowarzyszenie Polskie Telewizje Lokalne i Regionalne.

Głównymi celami Elbląskiej Rady Klastrow są:

1. Nawiązywanie współpracy z samorządami i jednostkami badawczo- rozwojowymi.
2. Zacieśnienie kooperacji między elbląskimi klastrami oraz firmami je tworzącymi.
3. Realizacja wspólnych przedsięwzięć i projektów.
4. Wypracowywanie i prezentowanie stanowiska Rady w obszarach leżących w sferze zainteresowania przedsiębiorstw będących członkami klastrow.

Prezydent Miasta Elbląg w celu optymalizacji działań samorządu na rzecz sektora przedsiębiorczości, rozwoju klasteringu oraz współpracy klastrow z samorządem lokalnym w dniu 28.04.2014 r. wydał zarządzenie ustanawiające Elbląską Radę Klastrow. Utworzenie ERK sprawiło, że znacznemu przyspieszeniu uległy rozmowy i prace zmierzające do nawiązania współpracy przez lokalnych przedsiębiorców z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Elblągu w zakresie wykorzystania potencjału tej uczelni do rozwoju przedsiębiorstw i poprawy sytuacji na rynku pracy.

Aktualnie ERK formalizuje współpracę z PWSZ w Elblągu, a także aktywnie działa w zakresie współpracy z Kaliningradem, czego efektem jest porozumienie podpisane przez Radę z Kaliningradzką Izbą Przemysłowo-Handlową. Elbląskie klastry zrzeszone w Radzie chcą wykorzystać efekt synergii i skutecznie pozyskiwać środki z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej dla Polski.

b) Elbląska Izba Gospodarcza (EIG) oddział Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza. Izba zawiązała się w 2013 roku i od tego momentu podjęła się szeregu działań na rzecz lokalnego biznesu. Na pierwszy plan wysuwają się inicjatywy związane ze „Śniadaniem biznesowym”, które mają charakter spotkań tematycznych, dotyczących istotnych aspektów działania

elbląskich firm np. mechanizmów finansowych, wsparcia doradczego etc. EIG w 2014 roku we współpracy z Urzędem Miejskim w Elblągu zainicjowała i przeprowadziła konkurs pt. „Gra o wakacyjny staż”. Inicjatywa skierowana była do osób do 30 roku życia, które biorąc w niej udział otrzymywały wynagrodzenie, a przede wszystkim nabywały doświadczenie zawodowe w wiodących przedsiębiorstwach z terenu Elbląga. Izba ponadto przygotowuje misje gospodarcze dla podmiotów prywatnych zainteresowanych ekspansją na rynki zewnętrzne. W głównym kręgu zainteresowań ze względu na bezpośrednią bliskość geograficzną jest rynek rosyjski, a zwłaszcza obwód kaliningradzki. Izba nawiązała relacje z przedstawicielami Białoruskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, z planami rozwoju wzajemnych relacji w kolejnych latach. Ponadto Elbląska Izba Gospodarcza stawia sobie za cel aplikowanie po środki z programów Unii Europejskiej, które mają umożliwić rozwój przedsiębiorstw wchodzących w skład EIG, ale również wszystkich zainteresowanych z terenu miasta i regionu. Kolejnym aspektem działalności Izby jest prowadzenie stałej współpracy z lokalnymi szkołami wyższymi – z Elbląską Uczelnią Humanistyczno-Ekonomiczną (podpisane porozumienie o współpracy) oraz Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Elblągu. Z wymienionym uczelniami EIG zamierza realizować wspólne projekty, w tym dotyczące programów unijnych, w których będzie występował element badawczo-rozwojowy oraz w zakresie wdrażania innowacji. Elbląska Izba Gospodarcza współpracowała również z samorządem wojewódzkim w ramach przygotowania i konsultowania nowego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014–2020. W kolejnych latach Izba zamierza wprowadzić na terenie Elbląga program „Mentor”, który ma na celu pomoc nowym firmom w wejściu na rynek poprzez konsultacje (mentoring) z wyznaczonym przedstawicielem podmiotu prywatnego, który posiada wieloletnie doświadczenia branżowe.

Ponadto w mieście funkcjonują dobrze rozwinięte instytucje podnoszące kwalifikacje. Istnieje sprawny, nowoczesny system przekwalifikowania kadr, dostosowania do bieżących potrzeb rynku pracy. W 2002 roku powołano Centrum Kształcenia Praktycznego, które składa się z 23 nowoczesnie wyposażonych pracowni, m.in. praktycznych zastosowań informatyki, programowania obrabiarek sterowanych numerycznie, obróbki ręcznej, obróbki skrawaniem, montażu i demontażu, metrologii, elektromechaniczna, spawania gazowego, mechaniki samochodowej. Centrum spełnia wiele funkcji, m.in.: prowadzi kształcenie dla uczniów szkół zawodowych, organizuje i prowadzi egzaminy zawodowe, stosownie do potrzeb kursy kwalifikacyjne pracowników różnych przedsiębiorstw, kursy dla bezrobotnych, organizuje

różnorodne formy doskonalenia nauczycieli, np. w zakresie kształcenia modułowego. Dla potrzeb osób bezrobotnych, poszukujących pracy, chcących się przekwalifikować oraz młodzieży szkolnej i akademickiej działa w Elblągu Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej. Jest to wyspecjalizowana placówka Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, która gromadzi i udostępnia informacje o zawodach, rynku pracy, możliwościach zdobywania kwalifikacji zawodowych oraz pomaga mieszkańcom miasta w podejmowaniu decyzji zawodowych. Szanse na dokończanie się osób dorosłych w zakresie ogólnokształcącym i zawodowym daje Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz placówki niepubliczne.

Wszystkie tego typu działania umożliwiają podnoszenie konkurencyjności zakładów przez ich unowocześnianie. Dla nowych podmiotów lub podejmujących inwestycje rozwojowe związane z tworzeniem miejsc pracy miasto oferuje przygotowane atrakcyjne tereny do zainwestowania, a także pakiet ulg i zwolnień głównie w podatku od nieruchomości. Z punktu widzenia strategii rozwoju nader istotne jest, że miasto posiada atrakcyjne tereny pod inwestycje handlowe, usługowe, hotelowe, mieszkaniowe i biurowe dla kapitału zagranicznego i krajowego oraz pewną ofertę rezerw (hale produkcyjne o różnej kubaturze) w istniejących zakładach produkcyjnych. Istnieją też rezerwy terenowe dla uruchomienia małych i średnich przedsiębiorstw w oparciu o zaangażowany kapitał i lokalne zasoby siły roboczej. Ponadto miasto oferuje dobry poziom infrastruktury technicznej oraz cechujący się wysokim wskaźnikiem kwalifikacji potencjał ludzki.

2b. Pierwsza część dokumentu "Lokalny program rewitalizacji Elbląga 2020+"

Nawiązanie do dokumentów strategicznych poziomu lokalnego, regionalnego, krajowego i unijnego dotyczącego rozwoju miasta i regionu

2b.1 Założenia ogólne

W latach 2014–2020 Polska pozostanie największym beneficjentem europejskiej polityki spójności, koncentrując blisko 25% jej budżetu. Kluczowe znaczenie mają dokumenty nowej generacji dotyczące polityki społeczno-gospodarczej i regionalnej:

- a) Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju, przyjęta przez Radę Ministrów 5 lutego 2013 roku;
- b) Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo z 25 września 2012 roku;
- c) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie z 13 lipca 2010 roku;
- d) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 z 13 grudnia 2011 roku.

W roku 2014 Rząd Polski i Komisja Europejska podpisały dokument tzw. Umowę Partnerstwa na lata 2014–2020, który jest kluczowym i podstawowym dokumentem regulującym finansowanie przedsięwzięć w tym okresie budżetowania.

W I połowie 2015 roku zostaną przygotowane kluczowe dokumenty określające priorytety interwencji europejskiej polityki spójności w Polsce: zestaw programów operacyjnych – regionalnych, sektorowych, makroregionalnych, współpracy terytorialnej oraz pomocy technicznej.

W nowej perspektywie unijnej województwa będą równocześnie najważniejszymi obszarami interwencji europejskiej polityki spójności. Dlatego istotne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Elbląga mają zapisy Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014–2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

2b.2 Uwarunkowania europejskie

Uwarunkowania europejskie wynikają przede wszystkim z zapisów:

- a) Strategii Europa 2020,
- b) budżetu europejskiej polityki spójności w latach 2014–2020.

a) Strategia Europa 2020

Jako trzy priorytety Strategii Europa 2020 zaproponowano:

- i. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach;
- ii. promocję gospodarki oszczędzającej zasoby, zielonej i konkurencyjnej;
- iii. sprzyjanie gospodarce o wysokim zatrudnieniu; zapewniającej wysoką spójność społeczną i terytorialną.

Zestaw celów na poziomie Wspólnoty Europejskiej określono następująco:

- i. 75% wskaźnik zatrudnienia dla grupy wiekowej 20-64;
- ii. 3% produktu krajowego brutto przeznaczanego na badania i rozwój;
- iii. 20/20/20 w zakresie klimatu i energetyki (zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%);
- iv. obniżenie udziału młodzieży kończącej wcześniej edukację poniżej 10% oraz osiągnięcie minimum 40% udziału młodzieży w odpowiednich rocznikach kohorty wiekowej 30-34 kończącej edukację na poziomie wyższym;
- v. zmniejszenie liczby osób pozostających w Unii Europejskiej w strefie ubóstwa o 20 milionów, oczywiście klasyfikowanych w taki sposób w ramach poszczególnych państw członkowskich.

Zadania związane z realizacją tych celów dla poszczególnych państw członkowskich zostają zróżnicowane, co oznacza w przypadku Polski nieco niższy poziom wskaźników docelowych, z wyjątkiem celów edukacyjnych.

Regiony, które będą przyczyniały się do osiągnięcia tych celów przez Polskę, mogą liczyć na priorytet w finansowaniu.

b) Polska a budżet europejskiej polityki spójności w latach 2014–2020

W latach 2014–2020 Polska zainwestuje ok. 82,5 mld euro z unijnej polityki spójności. 23 maja 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Umowę Partnerstwa, najważniejszy dokument określający strategię inwestowania Funduszy Europejskich w nowej perspektywie. Obecnie trwają negocjacje krajowych i regionalnych programów operacyjnych. Na dzień 15 grudnia zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską następujące programy:

- i. Polska Cyfrowa
- ii. Pomoc Techniczna
- iii. Infrastruktura i Środowisko

iv. Polska Wschodnia

Z budżetu polityki spójności na lata 2014–2020 Polska otrzyma ok. 82,5 mld euro. Na tę kwotę składają się:

- ok. 76,9 mld euro dostępnych w programach operacyjnych, w tym ponad 252 mln euro na wsparcie bezrobotnej i nie uczącej się młodzieży;
- ok. 700 mln euro dostępnych w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- 4,1 mld euro na projekty infrastrukturalne o znaczeniu europejskim w obszarze transportu w ramach instrumentu „Łącząc Europę”;
- ok. 473 mln euro z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) na programy, które zapewnią żywność dla osób najbardziej potrzebujących oraz odzież i inne podstawowe artykuły osobom bezdomnym oraz dzieciom w trudnej sytuacji materialnej;
- ok. 287 mln z zarządzanej przez KE, ogólnej puli przeznaczonej na pomoc techniczną;
- ok 71 mln euro na działania innowacyjne związane z rozwojem obszarów miejskich.

Środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe), rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny), cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji) czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową.

Wspierane będą działania związane z nw. 11 celami tematycznymi:

1. Badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje;
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;
3. Podnoszenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury;
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów;
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych;
8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników;
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;

11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Najistotniejszą zmianą w prowadzeniu polityki regionalnej jest fakt, że strumień środków unijnych w głównej mierze ma zostać skierowany na sektor gospodarczy, przedsiębiorczości – w głównej mierze poprzez współpracę z jednostkami naukowymi i prowadzenie rozwoju opartego na badaniach i rozwoju.

Ośrodki miejskie Europy

W ramach programu Europejskiej Sieci Obserwacyjnej Planowania Przestrzennego na terytorium 29 państw europejskich zidentyfikowano 1595 funkcjonalnych obszarów miejskich, liczących każdy powyżej 20 tysięcy mieszkańców. Na podstawie analiz ośrodki podzielono na trzy grupy:

- i. europejskie metropolitalne obszary wzrostu (MEGA),
- ii. ośrodki o znaczeniu transnarodowym/krajowym,
- iii. ośrodki o znaczeniu lokalnym.

Do pierwszej grupy zaliczono w Polsce osiem metropolii: Warszawa, Gdańsk, Katowice, Kraków, Łódź, Poznań, Szczecin oraz Wrocław. Do drugiej grupy zaliczono jedenaście ośrodków miejskich: Białystok, Bielsko-Biała, Bydgoszcz, Częstochowa, Kielce, Lublin, Olsztyn, Opole, Rzeszów, Toruń i Zielona Góra. Elbląg znalazł się w trzeciej grupie ośrodków obok 29 innych miast Polski. Powyższe jasno wskazuje, że miasto Elbląg znalazło się poza listą 19 najważniejszych ośrodków miejskich Polski.

2b.3 Uwarunkowania krajowe

Podstawowe uwarunkowania krajowe związane są z nw. dokumentami dotyczącymi polityki społeczno-gospodarczej, przestrzennej i regionalnej:

A) dokumenty długookresowe:

- a) „Polska 2030, wyzwania rozwojowe”,
- b) „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju”
- c) „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030”.

B) dokumenty średniookresowe

- a) „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”,
- b) "Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, miasta, obszary wiejskie"
- c) "Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa"

C) Umowa partnerstwa

Należy także zwrócić uwagę na fakt, że w najbliższych miesiącach Rząd musu podjąć szereg decyzji, które ukształtują praktykę wdrażania europejskiej polityki spójności w Polsce do roku 2020.

Strategie długookresowe i średniookresowe

Celem głównym w horyzoncie czasowym roku 2030 jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, wartością i tempem wzrostu PKB w Polsce, zmniejszeniem nierównomierności oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. W dokumentach tych podkreślono znaczenie dobrej dostępności do ośrodków wojewódzkich, ale w sensie bezpośrednim, pominięto rolę ośrodków subregionalnych takich jak Elbląg. Wskazano na szczególną potrzebę uwzględnienia tego typu ośrodków w decyzjach dot. Polski Wschodniej oraz kwestie wykorzystania Morza Bałtyckiego jako czynnika rozwoju. W części diagnostycznej wskazano, że najgorzej skomunikowane z miastami wojewódzkimi są m.in. obszary Polski Północno-Wschodniej, przede wszystkim podregion ełcki.

W celach szczegółowych podkreślono między innymi znaczenie:

- rewitalizacji obszarów problemowych w miastach,
- wprowadzenia rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych, adresując to do miast średniej wielkości, liczących ponad 20 tysięcy mieszkańców,

Elbląg zaliczono z jednej strony do miast o umiarkowanej koncentracji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, zaś z drugiej strony do obszarów wymagających zwiększania potencjału rozwojowego i przeciwdziałania marginalizacji obszarów przygranicznych. Miasto Elbląg zaliczono także do ośrodków bałtyckich, ze szczególnym uwzględnieniem położenia przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) do roku 2030

Jako główne ośrodki miejskie Polski określono ośrodki metropolitalne (w sumie dziewięć plus jeden dwubiegunowy Bydgoszcz-Toruń) oraz wszystkie pozostałe ośrodki wojewódzkie (Białystok, Kielce, Olsztyn, Opole, Rzeszów) plus jeden dwubiegunowy (Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski).

Podstawową sieć osadniczą tworzą także połączone z głównymi węzłami ośrodki regionalne: Bielsko-Biała, Częstochowa, Elbląg, Grudziądz, Kalisz z Ostrowem Wielkopolskim, Koszalin, Legnica, Radom, Płock, Rybnik, Słupsk, Tarnów, Wałbrzych,

Włocławek. Według KPZK 2030 pełnią one szereg funkcji metropolitalnych, jednak w wielu aspektach pozostają powiązane z ośrodkami metropolitalnymi i są im podległe funkcjonalnie w zakresie: gospodarczym, szkolnictwa wyższego, nauki, kultury.

Umowa Partnerstwa

23 maja 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Umowę Partnerstwa – najważniejszy dokument określający strategię inwestowania nowej puli środków europejskich w naszym kraju.

W dokumencie przedstawiono m.in.:

- najważniejsze zasady inwestowania funduszy unijnych,
- powiązania pomiędzy funduszami a dokumentami strategicznymi,
- podział funduszy na poszczególne dziedziny,
- układ programów operacyjnych,
- podział odpowiedzialności za zarządzanie pieniędzmi europejskimi pomiędzy szczebel regionalny i centralny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa fundusze zostaną zainwestowane w te obszary, które w największym stopniu przyczynią się do rozwoju Polski. Wśród nich:

- zwiększenie konkurencyjności gospodarki,
- poprawę spójności społecznej i terytorialnej kraju,
- podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

Nominalnie wciąż najwięcej będziemy inwestować w infrastrukturę transportową (drogową i kolejową), ale największy wzrost wydatków dotyczyć będzie innowacyjności i wsparcia przedsiębiorców. Dzięki szerszej ofercie zwrotnych instrumentów finansowych (m.in. pożyczek, poręczeń) będzie można wesprzeć więcej projektów realizowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa. Nadal finansowane będą inwestycje w ochronę środowiska i energetykę, także projekty m.in. z dziedziny kultury, zatrudnienia, edukacji czy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Samorzady województw będą zarządzać większą niż dotąd (prawie 40% środków) pulą europejskich pieniędzy, co jest niezwykle istotne dla rozwoju Elbląga.

Nowy okres programowania to również inwestycje w obszarach miejskich. Wsparcie otrzymają projekty związane z kompleksową rewitalizacją (w tym rewitalizacją społeczną), ekologicznym transportem miejskim, gospodarką niskoemisyjną.

Umowa Partnerstwa stanowi, że wyzwaniem dla Polski pozostaje zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego i kompleksowego,

przygotowywanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z:

- postępującą degradacją tkanki miejskiej (w tym mieszkaniowej),
- erozją stosunków społecznych,
- niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja),
- przestrzennymi (suburbanizacja),
- infrastrukturalnymi (transport, efektywność energetyczna) oraz
- środowiskowymi (zanieczyszczenia środowiska).

Rewitalizacja stanowi jeden z pięciu terytorialnych obszarów strategicznej interwencji wskazanych w Umowie Partnerstwa. W związku z powyższym rewitalizacja jest jednym z instrumentów wsparcia unijnego na rzecz naszego miasta i jego regionu.

2b.4 Strategia Rozwoju Elbląga 2020+

"Strategia Rozwoju Elbląga 2020+" została przyjęta Uchwałą Nr XXXI/910/2014 Rady Miejskiej w Elblągu w dniu 30 września 2014 r.

W Strategii Rozwoju Elbląga 2020+ wskazano, że Elbląg jest miastem bez ściśle określonego centrum, które stanowiłoby o tożsamości miasta. Podkreślono również, że w Elblągu jest bardzo mało miejsc, gdzie ludzie mogliby wygodnie przebywać całymi godzinami. Wskazano obszary, które powinny sukcesywnie być poddawane działaniom podnoszącym ich jakość – zespół usługowo-handlowy przy ul. Grunwaldzkiej, pasaż przy ul. Hetmańskiej, ulicę 1 Maja, Plac Słowiański, ulicę Stary Rynek, Bulwar Zygmunta Augusta, Plac Jagiellończyka i jego okolice, C.H. Ogrody. Wskazano ponadto, że należy "tworzyć warunki do tego by ludzie znaleźli miejsce, gdzie mogliby siedzieć leniwie, ale w sposób uprawniony, być na widoku i obserwować jak toczy się życie".

Zgodnie z zapisami Strategii Elbląg jest miastem, w którym występuje proces suburbanizacji, posiadający negatywne oblicze. Niekontrolowane i nieplanowe „rozlewanie się” zabudowy mieszkaniowej na tereny dotychczas niezagospodarowane, występujące również wewnątrz miasta, powoduje szereg problemów (np. konieczność zagwarantowania nowym mieszkańcom dostępu do infrastruktury i usług publicznych generuje wysokie koszty finansowe).

W Strategii wskazano także, że strefa śródmiejska Elbląga jest szczególnie predysponowana do prowadzenia rewitalizacji, z uwagi na koncentrację problemów społecznych i techniczno-materialnych. Przeciwdziałanie degradacji tych obszarów jest zadaniem warunkującym utrzymanie roli i pozycji miasta w konkurencyjnym otoczeniu.

Reasumując zapisy Strategii w zakresie diagnozy można stwierdzić, że programy rewitalizacji powinny stać się laboratorium ekonomii społecznej. Powinny być zorganizowane jako wyodrębnione przedsięwzięcia gospodarcze, których podstawowym celem nie jest zysk, ale stworzenie warunków rozwoju i poprawa warunków życia.

Wśród założeń przyjętych w Strategii Rozwoju Elbląga 2020+ należy podkreślić szczególną rolę dla procesu rewitalizacji n.w. celów:

- a) wzrost konkurencyjności miasta w dziedzinie turystyki – stworzenie spójnego wizerunku Elbląga jako centrum regionu, uwzględniającego uwarunkowania historyczne, kulturowe, architektoniczne i przyrodnicze, koordynacja działań na rzecz rozwoju turystyki, instytucjonalizacja współpracy, usprawnienie systemu informacji turystycznej;
- b) rozwój wyspecjalizowanych usług bazujących na kwalifikacjach i zasobach lokalnych;
- c) budowanie kultury aktywności; w tym edukacja obywatelska;
- d) budowanie wizerunku Elbląga jako miasta o silnej tożsamości lokalnej, aktywnego i otwartego;
- e) zwiększanie bezpieczeństwa publicznego; rewitalizacja społeczna i materialna przestrzeni zaniedbanych;
- f) tworzenie warunków infrastrukturalnych do rozwoju aktywności mieszkańców;
- g) rozwój terenów zielonych;
- h) rozwój (budowa i przebudowa) infrastruktury liniowej;
- i) tworzenie przyjaznej infrastruktury społeczno-rekreacyjnej;
- j) rozbudowa systemu obiektów mieszkalnych (mieszkalnictwo socjalne, komunalne, wspólnotowe, spółdzielcze) oraz działania infrastrukturalne związane z szeroko pojętą rewitalizacją.

Najistotniejsze jest, że już w Strategii Rozwoju Elbląga 2020+ przewidziano, że "rewitalizacja winna być rozumiana jako proces przemian infrastrukturalnych i społecznych".

2b.5 Rewitalizacja w polskim systemie

Początek procesów rewitalizacyjnych w Polsce datuje się na lata 90. XX w., choć pewne, nieokreślone „rewitalizacją” działania tego typu podejmowano wcześniej. Proces ten nabrał tempa po akcesji Polski do Unii Europejskiej i uruchomieniu środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Wśród wymagań stawianych przed gminami dążącymi do rewitalizacji swoich obszarów zdegradowanych z wykorzystaniem środków EFRR znalazł się między innymi obowiązek podejmowania działań w oparciu o Lokalny Program Rewitalizacji (LPR). W kolejnej perspektywie finansowej na lata 2007–2013 Instytucje

Zarządzające Regionalnymi Programami Operacyjnymi utrzymały ten obowiązek wydając własne wytyczne w zakresie przygotowania LPR. U progu kolejnej perspektywy finansowej, wobec znaczących zmian w architekturze unijnych funduszy (m.in dwufunduszowość), rewitalizacja staje się jednym z podstawowych aspektów rozwoju społeczno-gospodarczego całych obszarów miejskich.

W wyniku zmian społeczno-gospodarczych następujących po transformacji ustrojowej, a także dziesięcioleci zaniedbań nastąpiła postępująca degradacja terenów miejskich, przejawiająca się erozją stosunków społecznych, pogłębieniem zapaści gospodarczej oraz pogorszeniem stanu technicznego zabudowy. Badania wskazują, że aż 20% obszarów miejskich wymaga skoordynowanych działań w celu przeciwdziałania temu zjawisku. Bogate doświadczenia państw Europy Zachodniej wskazują, że prowadzenie zintegrowanych działań rewitalizacyjnych pozwala na osiągnięcie pozytywnych skutków w sferze społecznej, ekonomicznej, a także w zakresie jakości tkanki miejskiej. Rewitalizacja rozumiana jest jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Według wcześniejszych definicji (w okresie 2007–2013) rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny); poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne.

W nowym okresie programowania pojęcie rewitalizacji definiuje się znacznie szerzej, głównie na podstawie „Ustawy o rewitalizacji” oraz założeń „Narodowego Planu Rewitalizacji 2022”.

Obecnie poprzez rewitalizację należy rozumieć wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy ze społecznością lokalną, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Za obszar zdegradowany uznano obszar, na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową. Tę ostatnią zdefiniowano jako sytuację, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i

przestrzennego (infrastrukturalnego lub środowiskowego) są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

To istotna zmiana do podejścia w zakresie rewitalizacji. Po pierwsze działania rewitalizacyjne będą obejmować zintegrowane działania obejmujące **kompleksową rewitalizację społeczną, gospodarczą i przestrzenną**. Dobranie odpowiedniego zestawu działań zależy od sytuacji na danym obszarze miejskim wymagającym rewitalizacji.

Kwestie społeczne będą obejmować m.in. działania na rzecz aktywizacji środowisk zagrożonych wykluczeniem i ubogich oraz poprawy dostępu do usług.

Kwestie gospodarcze obejmą wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspieranie ekonomii społecznej, podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników.

W zakres rewitalizacji przestrzennej wchodzi zadania dotyczące optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield, zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

Założenia "Narodowego Planu Rewitalizacji 2022"

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.

Narodowy Plan Rewitalizacji promuje podejście kompleksowe (a w przypadku **ubiegania się o środki publiczne wręcz go wymaga**), zakładające skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Niezbędne jest przy tym, aby rewitalizacja obszarów zdegradowanych była elementem całościowej wizji rozwoju miasta.

Założenia NPR 2022 definiują szczegółowo zakres i system procesu rewitalizacji, jak też programów rewitalizacji. W tym zakresie rekomenduje się aby wszelkie czynności podejmowane przez samorząd elbląski były zgodne z założeniami NPR 2022.

"Ustawa o rewitalizacji"

Wraz z wejściem w życie „Ustawy o rewitalizacji” rewitalizacja stała się **zadaniem własnym gminy**.

Ustawa zakłada rozszerzenie katalogu celów publicznych, poprzez dodanie do tego katalogu działań realizowanych na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, prowadzących do rozwoju wybranych form społecznego budownictwa czynszowego na obszarach zdegradowanych realizowanych w ramach gminnego programu rewitalizacji. Przez społeczne budownictwo czynszowe rozumie się budownictwo mieszkaniowe realizowane przez podmioty, których głównym celem nie jest osiągnięcie zysku (gminy, towarzystwa budownictwa społecznego, spółdzielnie mieszkaniowe) i które na etapie budowy lub eksploatacji zasobu korzystają ze wsparcia środkami publicznymi (budżet państwa lub budżety samorządów terytorialnych).

Jednym z kluczowych elementów działań rewitalizacyjnych proponowanych w ustawie jest zapewnienie włączenia lokalnych społeczności w procesy programowania oraz realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Konieczne dla osiągnięcia celów jest nawiązanie dialogu z szerokim kręgiem interesariuszy i przeprowadzanie transparentnego procesu konsultacji społecznych. Ponadto, na etapie realizacji gminnego programu rewitalizacji, zakłada się powołanie Komitetu Rewitalizacji jako forum dialogu, opiniującego realizację Programu, złożonego z szerokiego spektrum przedstawicieli lokalnej społeczności. Komitet Rewitalizacji nie będzie miał żadnych uprawnień wykonawczych i kontrolnych wobec organów gminy – posiadał będzie wyłącznie kompetencje opiniodawcze i doradcze.

W skład Komitetu winni wejść przedstawiciele wybrani przez:

- a) grupy interesariuszy (w szczególności przez: właścicieli nieruchomości, organizacje pozarządowe, użytkowników wieczystych i samoistnych posiadaczy nieruchomości położonych na obszarze zdegradowanym);
- b) mieszkańców obszarów zdegradowanych nie będących właścicielami/użytkownikami nieruchomości oraz innych zainteresowanych mieszkańców gminy;
- c) radę miejską;
- d) prezydenta miasta.

Ostatnim, niezwykle ważnym elementem jest fakt, że ustawa ograniczy łączną powierzchnię obszarów wyznaczonych do rewitalizacji do maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz poprzez objęcie nimi maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Obecnie obowiązujące lokalne programy rewitalizacji, których treść jest dostosowana do wymagań Ustawy w zakresie treści oraz diagnozy, mogą zostać wykorzystane jako

podstawa opracowania i uchwalenia gminnych programów rewitalizacji. Ustawa o rewitalizacji nie nakłada jednak na gminy obowiązku uchwalania i realizacji gminnych programów rewitalizacji. Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy (np. lokalnego programu rewitalizacji), nie korzystając z wprowadzonych ustawą rozwiązań prawnych.